

verwachtingen onder de Nederlandse en Indisch-Nederlandse burgers ten top stegen. Als dat zo is geweest, moeten de krijgsgevangenen extra beducht zijn geweest voor hun afvoer van Java, want waar zouden zij zich bevinden als de Japanners van Java werden verdreven?

Niettemin: die afvoer kwam op gang.

Hij begon midden september en de eersten die werden heengezonden (naar de Birma-spoorweg), waren Britse, Australische en Amerikaanse krijgsgevangenen, allen afkomstig uit het kamp van het Xde bataljon te Batavia. Daar werden de lege plaatsen opgevuld door krijgsgevangenen die uit kampen elders op Java werden aangevoerd – zo velen, dat een aantal hunner in de Glodok-gevangenis werd gehuisvest.

Van de eerste vier groepen Nederlanders en Indische Nederlanders die vertrokken, alle in oktober, gingen drie naar Birma, een naar Japan. Voor de groep die naar Japan moest gaan, was aan majoor Hoedt in Tjimahi de opdracht verstrekt, ca. zevenhonderd krijgsgevangenen die enige technische kennis hadden, aan te wijzen.¹ Nu, er waren in het grote kamp veel meer dan zevenhonderd die technische vaardigheid hadden. Op wie liet de majoor zijn keus vallen? 'Uit mededelingen, mij gedaan door een Nederlands officier uit het Tjimahi-kamp, bleek', aldus in september '45 kapitein P. J. C. Meys², die in Japan kampoudste zou worden in een van de drie kampen waarin de geselecteerden, bijna allen Indische Nederlanders, terechtkwamen,

'dat bij deze aanwijzing . . . voor transport . . . de slechtste elementen waren uitgekozen . . . Het grootste gedeelte van dit contingent krijgsgevangenen bestond uit lieden, afkomstig uit de steden en uit de onderste lagen der Indische samenleving. Opgestoot en voorgelicht door raddraaiers . . . was deze groep krijgsgevangenen vrijwel een militaire bende . . . Alle gezag, behalve van de Japanners, werd ontkend. Ook bij de meer ontwikkelden was veelal een dergelijke mentaliteit waar te nemen . . . Een groot deel dezer Indo-Europeanen . . . (stelde) zich tegenover de volbloed-Europeanen en (zag) alleen heil . . . in een samenwerking met en een blijvende overheersing door Japan.'³

Dat 'een groot deel' van de uit Tjimahi afgevoerde Indisch-Nederlandse minderen (naast ca. zeshonderd hunner waren ca. honderd Britten,

¹ Tokio had eind juli '42 verzocht, van Java vijfduizend krijgsgevangenen die enige technische kennis hadden, naar Japan te sturen. ² Meys werd met zestien andere officieren uit het kamp voor officieren te Bandoeng aan dit transport toegevoegd.

³ P. J. C. Meys: 'Rapport betr. gedragingen Nederlandse militairen in krijgsgevangenschap' (16 sept. 1945), p. 1 (IC, 1 099).